

202400657

Kabinet Minister-President
Ministerie van Algemene Zaken

> Retouradres Postbus 20001 2500 EA Den Haag

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de informateur R. van Zwol
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Kabinet Minister-President

Binnenhof 19
2513 AA Den Haag
Postbus 20001
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

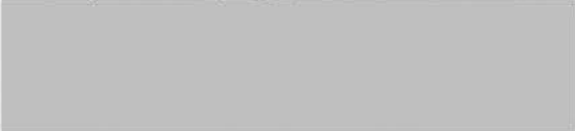
Onze referentie
4392827

Datum 27 maart 2024

Geachte heer Van Zwol,

Bijgaand doe ik u antwoorden toekomen op vragen gesteld aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (kenmerk 202400655).

DE MINISTER-PRESIDENT,
Minister van Algemene Zaken,
namens deze,
De Secretaris-Generaal,

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De Minister-President
Minister van Algemene Zaken
Binnenhof 19
2513 AA DEN HAAG

**Bestuursondersteuning en
Advisering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
44841096

Uw brief van
26 maart 2024

Uw referentie
4392691

Bijlagen
1

Datum **27 MAART 2024**

Geachte heer Rutte,

Op 26 maart 2024 deed u mij (met een verwijzing naar een brief met kenmerk 4392691) een informatieverzoek van de informateur toekomen. Dit verzoek betrof informatie over goedgekeurde methoden voor seksuele voorlichting op basisscholen en de kerndoelen voor het primair onderwijs.

In de bijlage vindt u de verzochte informatie. Deze heb ik afgestemd met het ministerie van Financiën.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de secretaris-generaal,

Vraag 1

Welke goedgekeurde methoden voor seksuele voorlichting zijn er voor basisscholen? Op welke wijze worden deze gefinancierd (vanuit de overheid)?

Antwoord

- Scholen moeten aan de kerndoelen voldoen. De Inspectie van het Onderwijs controleert dit. Scholen kiezen zelf welk lesmateriaal of welke lesmethode ze gebruiken om deze doelen te realiseren. Vaak doen scholen dat vanuit een onderwijskundige of levensbeschouwelijke visie. Scholen schaffen lesmateriaal en lesmethodes aan uit de lumpsumbekostiging.
- Er bestaat op dit moment geen formeel keurmerk voor lesmethodes of een instantie die de kwaliteit van lesmethodes beoordeelt.
- Er zijn ook kerndoelen rondom relationele en seksuele vorming. Er zijn diverse methoden voor seksuele voorlichting, of relationele en seksuele vorming, op basisscholen.
  - Scholen kunnen kiezen voor een eigen lesmethode, gastlessen of kiezen uit bestaande lespakketten of lesmethodes als Kriebels in je Buik, Wonderlijk Gemaakt en Veiligwijs. Via het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu hebben praktijkprofessionals en commissies deze bestaande lespakketten onderzocht op onderbouwing en effectiviteit van het lespakket.
- Vanuit OCW wordt op dit moment een onderzoeksprogramma uitgevoerd dat gericht is op het bevorderen van evidence-informed gebruik van leermiddelen via een kwaliteitskader. Het onderzoek is door OCW uitgezet en gefinancierd. De Kamer wordt na de zomer geïnformeerd over de uitkomsten en eventuele vervolgstappen.
- De Rijksoverheid geeft geen geld aan ontwikkelaars van lespakketten en lesmethodes. Dat betekent dat deze ontwikkelaars met eigen middelen lespakketten en lesmethodes ontwikkelen.

Vraag 2a

Hoeveel kerndoelen zijn er voor het primair onderwijs?

Antwoord

Voor het primair onderwijs en de eerste twee leerjaren (de onderbouw) van het voortgezet onderwijs zijn er in 2005 kerndoelen opgesteld. In onderstaande tabel is te zien hoe deze zijn ondergebracht in leergebieden.

Tabel: aantal kerndoelen en leergebieden in primair onderwijs en onderbouw voortgezet onderwijs

Leergebieden PO	Aantal kerndoelen	Leergebieden VO	Aantal kerndoelen
Nederlands	12	Nederlands	10
Engels	4	Engels	8
Rekenen/wiskunde	11	Rekenen/Wiskunde	9
Oriëntatie op jezelf en de wereld	20	Mens en Natuur	8
		Mens en Maatschappij	12
Kunstzinnige Oriëntatie	3	Kunst en Cultuur	5
Bewegingsonderwijs	2	Bewegen en Sport	6
Totaal	52	Totaal	58
Fries (niet verplicht voor alle leerlingen)	6	Fries (niet verplicht voor alle leerlingen)	6

Een aantal kanttekeningen bij deze tabel:

- Het aantal kerndoelen zegt niets over de omvang van een specifiek kerndoel. Zo betreft één kerndoel bijvoorbeeld het hele geschiedenisonderwijs van prehistorie tot de huidige tijd terwijl een ander kerndoel van Nederlands gaat over hoe je omgaat met bronnen.
- De basisvaardigheden komen nu al in (bijna) alle leergebieden aan bod. Immers, om kerndoelen voor geschiedenis te behalen moet je teksten lezen en schrijven. Om kerndoelen voor natuurkunde te behalen, moet je goed kunnen rekenen.
- Basisvaardigheden leer je aan door kennis te hebben van de wereld. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat leerlingen met een grote kennisbasis – bijvoorbeeld aangeleerd bij geschiedenis en biologie – ook beter kunnen lezen.

Vraag 2b

Op welke wijze kan er prioriteit in deze kerndoelen worden aangebracht om meer focus te hebben op basisvaardigheden? Kunnen er doelen worden geschrapt?

Antwoord

We kunnen meer prioriteit en focus aanbrengen door het curriculum te herzien, het schrappen van losse doelen werkt waarschijnlijk averechts.

Het huidige curriculum staat in de weg om basisvaardigheden optimaal aan te leren:

- De kerndoelen zijn verouderd. De laatste aanpassing was uit 2005. Belangrijke vaardigheden zoals burgerschap en digitale geletterdheid zijn niet verwerkt hierin.
- De kerndoelen zijn te abstract en los van elkaar ontwikkeld. Voor de abstractie is in 2005 bewust gekozen om scholen de ruimte te geven eigen accenten aan te brengen. Echter, als gevolg van deze abstractie hebben methodemakers een te volle methode opgeleverd uit angst om dingen te vergeten. Hierdoor zijn belangrijke basisvaardigheden verdrukt.

Wat moeten we daarvoor doen?

- De kerndoelen herzien en uiteindelijk vaststellen. Momenteel worden de kerndoelen herzien. Bij deze herziening is al geprioriteerd: basisvaardigheden eerst. De makers van de kerndoelen – leraren en vakexperts – hebben daarnaast aan de voorkant heldere richtlijnen meegekregen:
  - Dat niet het volledige curriculum wordt voorgeschreven, maar dat er voldoende tijd voor de basisvaardigheden wordt gereserveerd.
  - Dat de basisvaardigheden in alle vakken moeten terugkomen.
  - Dat dit gebeurt op de meest recente wetenschappelijke inzichten op het gebied van lees- en rekenonderwijs.
- Het is cruciaal dat er voldoende tijd en middelen beschikbaar zijn voor leraren om deze doelen succesvol en zo snel mogelijk te implementeren in hun lessen. Het kabinet Rutte IV heeft ca. €21 mln. structureel geïnvesteerd in de curriculumbijstelling. Voor de professionalisering van docenten is daarnaast incidenteel € 48 mln. geïnvesteerd. Wanneer de veranderingen in de kerndoelen erg groot zijn, dan is er mogelijk aanvullende inzet nodig naast bovengenoemde middelen op het gebied van bij- en nascholing en leermiddelen.

In onderstaande tabel is de (voorlopige) planning te zien van de bijstelling van de kerndoelen. Deze is niet waterdicht, maar geven we mee om aan te tonen dat de Kamer op meerdere momenten zicht en inspraak heeft op de manier waarop basisvaardigheden in de kerndoelen terug komen.

Tabel: Voorlopige planning curriculumbijstelling met inspraakmoment in de Kamer

Activiteit	Taal en rekenen	Burgerschap en Digitale Geletterdheid	Overige vakken
Oplevering conceptkerndoelen	Sept. 2023	Maart 2024	Nov. 2024
Beproeven conceptkerndoelen met scholen voor bruikbaarheid en haalbaarheid	Jan 2023 – juni 2024	Mei 2024 – Febr. 2025	Jan 2025 – Aug. 2025
Commissiedebat over conceptkerndoelen	26 juni 2024	26 juni 2024	Nader te bepalen
Definitieve oplevermoment conceptkerndoelen	Sept. 2024	Febr. 2025	Aug. 2025
Moment dat dit in de Kamer wordt behandeld (nahang AMvB)	Begin 2026	Eind 2026	Eind 2026
Implementatie is afhankelijk van grootte van de wijzigingen, maar mogelijk vanaf	Aug 2026	Aug 2027	Aug 2028

Wat moeten we ook vooral niet doen?

- Het zou voor de ontwikkeling van de basisvaardigheden onwenselijk zijn om slechts een deel van het curriculum bij te stellen en de rest te laten. Er zijn nu in alle leergebieden te veel weeffouten waardoor de basisvaardigheden niet optimaal aan bod komen.
- Het zou vanuit wetenschappelijk oogpunt onwenselijk zijn om te veel te snijden in kerndoelen die raken aan geschiedenis, biologie en aardrijkskunde waarin leerlingen kennis over de wereld meekrijgen. Er moet een goede balans zijn, waarbij basisvaardigheden in die vakken zichtbaar terugkomen, zoals het schrijven van een opstel bij geschiedenis.